

Königsbergig, a többi megkapná Lengyelország. Azután jött szóba azoknak a németeknek a száma, akiket el kell távolítani Lengyelországból. Az elnök 3 és 1/2 millióra becsülte ezt. Molotov kijelentette: „Ez semmi, könnyű dolog.”

Az elnök leszögezte, hogy Lengyelországnak nyugaton elegendő német területet kell kapnia ahhoz, hogy Németországgal való határát a lehető legnagyobb mértékben megrövidíthesse. „A déli területek vonatkozásában speciális érdekeink vannak, hiszen megnő a Lengyelországgal való határunk, s csökken a németországi, ez komoly hatással lenne egész politikánkra és az egész szituációra. A lengyelek sürgettek bennünket, hogy itt foglaljuk el területeinket a németek rovására. De mi nem akarjuk ezt, ez csak megnövelné országunkban a németek számát, akiket el akarunk távolítani a területünkről. De hagyjuk a lengyeleket, hogy ők csinálják.”

Az 1939-ben kialakult Oroszországgal közös határunkról csak annyi hangzott el, hogy annak hosszabbnak kellene lennie. „Lvov nem lehet kérdéses, mert a Curzon vonalon belül fekszik, nem tudjuk átadni a lengyeleknek. Kornejczuk, aki jelen van, megerősíti Lvov fontosságát az ukránok számára. „Én ugyanezt mondtam Mikolajczkynak – mondta Beneš, és hogy „ezt az amerikaiak és angolok már 1919-ben eldöntötték.

4. Memorandum az 1943. december 18-án a Kremlben 6⁰⁰ – 8⁴⁵ közötti tárgyalásról

Jelen vannak szovjet részről: Sztálin, Molotov; cseh részről Beneš és Fierlinger nagykövet.

A beszélgetést Sztálin nyitotta meg, aki azt kérdezte, hogy vajon az USA és Nagy-Britannia minden következményével együtt akarja-e végigvívni a háborút, milyen tervei vannak az európai kontinens megszállására vonatkozóan. Az elnök válasza: amennyire ő tudja, a kontinens megtámadására aktívan felkészültek, s a mi dandárunk (brigádunk) is pontos utasításokat kapott. Az év befejezése előtt fel kell készülni az invázióra. Minden beszélgetés, amit az elnök a barátaival folytatott megerősítette

azt, hogy az előkészületek folyamatban vannak, ahogy az angolok minden vonatkozásban készek harcolni a németek ellen. Churchill több alkalommal kijelentette, hogy Németországot le kell győzni, hatalmát megsemmisíteni, hogy a harmadik világháború ne következzen el. Erre megjegyezte Sztálin, hogy nagyon sok konzervatív ember van Angliában, aki fél a SZU-val való szövetségtől; s ha Anglia ezt a politikát követi, az bukását fogja előkészíteni. Az elnök azt válaszolta, hogy Churchill és Eden szilárdan áll egy egészen más politika mellett, s bár Churchill maga a múlt embere, de becsületes ember s Eden miniszterelnökségét akarja előkészíteni. (Sztálin egyetért) Churchill nélkül Eden pozíciói megrendülnek, mivel valószínűleg sok ellenfele lenne. Eden politikai nézőpontját legjobban az etiópiai háború alatt Olaszországal szemben elfoglalt magatartásával lehet illusztrálni... Beneš szerint Sztálin nagyon erősen beszélt Hácha ellen. Úgy tűnik a mi kommunistáink hatása alatt volt ebben a kérdésben. Sztálin és Molotov bizalmat mutatott Beneš iránt, de Beneš szerint megmaradtak és a jövőben is megmaradnak gyanakvónak irányunkban, így azok a személyek, akik nem tetszenek nekik, nem kaphatnak hatalmat. Ő utalt példaként arra, ahogyan a jugoszlávok közötti helyzetet értékelik. Nem akarják elkötelezni magukat Tito partizánjai mellett, s csak az angolok ragaszkodására, s csak egy hónapra küldtek oda missziót. Tudják, hogy Jugoszláviában belső harc lesz, s hogy a szituáció végül azok ellen fordul, akik a belső ügyekbe beavatkoznak, végül maguknak a jugoszlávoknak kell jönniük (az oroszokhoz). Beneš megbeszélte Sztálinnal az összes területi kérdésünket. Sztálin beszélt Glatzról és Ratiborról. Sztálin megértette, hogy miért hajlandó Beneš feltételek mellett átadni a németeknek azokat a „nyalánkságokat (tidbit) – ahogy Sztálin nevezte őket –, miután Beneš elmagyarázta, hogy egy „nyalánksággal 500000 némettől szabadulhatnak meg.

Sztálin a magyarokkal kapcsolatban használta a legkeményebb szavakat: Rosszabbak mint a németek, akik hóhéroknak használják őket. A beszélgetés alapján Benešnek az volt a benyomása, hogy a szovjeteknek szükségük van Amerikára és Angliára, s ezért nem akarják elkötelezni magukat a Franciaországgal való jövőbeli kapcsolatok tekintetében.

5. Nyilatkozat Beneš és Molotov 1943. december 14. és 16. és Beneš és Sztálin, Molotov 1943. december 18-i tárgyalásai alapján

I. A Csehszlovák Köztársaság elnöke és Molotov külügyminiszter között december 14-én és 16-án a Kremlben tartott tárgyalásain, melyeken részt vett szovjet részről Kornejczuk külügyminiszter helyettes, a csehszlovák kormányhoz akkreditált szovjet nagykövet, Lebegyev; a csehszlovák részről moszkvai csehszlovák nagykövet, Fierlinger és Smutny miniszter, a Beneš által előterjesztett különböző kérdéseket beszéltek meg.

1. a SZU és a Csehszlovák Köztársaság közötti szerződés. Megerősítették, hogy az 1943. december 12-én aláírt barátsági szerződés minden az előzetes tárgyalásokon felmerült kérdést megoldott. Mindkét fél megerősítette, hogy a szerződés a szoros barátság és szövetség alapjául szolgál majd, előirányozva a mindkét nemzetet kölcsönösen érintő minden nemzetközi kérdésben a diplomáciai koordinációt, a két nemzet szoros katonai és gazdasági együttműködését. A tárgyalásokon Beneš memorandumot terjesztett elő a katonai és gazdasági együttműködés alapelveire vonatkozóan, a célból, hogy mindkét nemzet szakértői a jövőben ezt megvizsgálják.

2. A háború utáni Németországgal és Magyarországgal kapcsolatos vélemények cseréje. Megegyezés áll fenn a SZU, az USA és Nagy-Britannia között abban, hogy minden lehetséges eszközt fel kell használni annak érdekében, hogy megakadályozzák Németország részéről egy újabb agresszió kísérletét. Ezek között az eszközök között szerepel Németország lefegyverzése és a belső struktúrájában való változtatások. A német agresszió következményeként az igazságosság azt követeli, hogy mindazokat a károkat, melyek mindkét nemzet területét és lakosságát érintették, helyreállítsák és jóvátegyék, azoknak az elveknek az alapján, melyeket a területi rendezés vonatkozásában a szovjet kormány már kifejtett, s melyeket elfogadta a szövetségesek londoni, moszkvai, teheráni tanácskozása, s melyeket a tárgyalások további menetében is alkalmazni kell.

Megerősítették, hogy Magyarországnak nagy a háborús felelőssége, különösen azokban az erőszakos cselekményekben, melyeket a SZU és a megszállt területek lakosságával szemben követett el, ezeknek a megfelelő konzekvenciáit viselnie kell. Magyarország területét meg kell szállni, először a szovjet hadsereg által, melynek a legrövidebb útja van ide, majd a többi szövetséges hadsereg által. Békés együttműködés Magyarország és a demokratikus államok között nem lehetséges a Magyarországon létező feudális rendszer alapvető átalakítása nélkül. Azoknak a területeknek, melyeket Magyarország Hitler segítségével anektált Csehszlovákiától, vissza kell jutniuk a Csehszlovák Köztársasághoz.

3. A Münchener paktum. Megerősítik, hogy a SZU fenntartja azt az álláspontját, amelyet Beneš és Molotov korábbi londoni tárgyalásain kifejtettek, mely szerint a SZU, mely nem vett részt a müncheni megállapodásban, mindig el fogja ismerni Csehszlovákia nemzeti és területi integritását.

4. A kitelepítés problémája. Beneš elnök kifejtette, hogy azoknak a németeknek a kitelepítése Csehszlovákia területéről, kiknek nagyon nagy részük van Németország háborús felelősségében, igazolható mind a Csehszlovákiának szolgáltatandó igazság, mind annak a lehetőségnek a megelőzése érdekében, hogy a német birodalom a béke és a szlávság elleni agresszív terveiben felhasználhassa a német kisebbséget. A fasiszta német lakosság nagy részének kitelepítése a határvidékekről képessé teszi a köztársaságot határainak katonai védelmére és biztosítására, ez megoldaná a háborús jóvátétel kérdését, s alapja lehetne annak a nagy szociális reformprogramnak, melyet a kormány tervez a köztársaság nemzeti, gazdasági és szociális konszolidációja érdekében. Ez a kérdés érinti bizonyos mértékben a köztársaság déli határán élő magyar kisebbséget is.

Beneš kifejtette, hogy az angol kormány egy bizalmas feljegyzésben egyetértett a kisebbségek kitelepítésének elképzelésével, s hogy Roosevelt szintén kedvezően foglalt állást.

Megerősítik, hogy a szovjet kormány kézhez kapva Beneš memorandumát a kitelepítés alapelveire vonatkozóan megértéssel tekint Cseh-

szlovákiának erre az élő problémájára és támogatni fogja Csehszlovákiát a kérdés megoldásában.

5. A háborús bűnösök megbüntetése kettős probléma Csehszlovákia számára. Egyrészt a német megszálló hatalom ügynökei vonatkozásában elismerik a SZU és a szövetséges kormányok által elfogadott alapelveket. Másik kérdés a hazai bűnösök belső problémája, kiket a köztársaság a legnagyobb szigorral saját törvényei alapján fog megbüntetni.

A szovjet kormány elismerve és megerősítve Németország és Szlovákia, mint annak egyik csatlósa különböző, eltérő részét a háborús felelősségben, azt várja, hogy a szlovák emberek szigorúan és igazságosan büntessék meg azokat, akik szláv testvéreik elleni gyilkos háborúba vezették őket.

6. Megbeszélések a következő államokkal való kapcsolatokról:

a) Ausztria. Ausztriához, mint független és gazdaságilag teljesen életképes államhoz Csehszlovákia teljes megértéssel és barátsággal fog közeledni. Megerősítették azt a közös véleményt, hogy Ausztriának nem kell Németországgal vagy más nemzetekkel szövetség után törekednie.

b) Románia. Megerősítették azt a közös véleményt, hogy a román embereknek, ellentétben a rezsimmal, mely háborúba vitte őket, nincs olyan mértékű felelősségük, mint Németországnak. Remény arra, hogy új, demokratikus Romániát sikerül létrehozni. A SZU is úgy véli, hogy az az igazságos, ha a Magyarországgal folytatott vitában Románia mellé áll és segíti visszaállítani a megelőző állapotot az erdélyi kérdésben.

c) Jugoszlávia. Mind a két fél a belső harcoktól megszabadult, föderációban egyesült erős Jugoszlávia mellett; mindkét nemzet mindig megőrizte a jugoszláv emberekkel szembeni erős barátságát.

d) Franciaország. Megerősítették közös véleményüket, miszerint a francia uralkodó osztály 1938-ban részt vállalt a háború felelősségéből, s ezen osztályoknak együttműködése a németekkel 1941-ben káros volt a Szovjetunió számára. Mindazonáltal Franciaországgal olyan módon kell bánni, mely lehetségessé teszi a háború utáni baráti és aktív együttműködést a szövetségesekkel, kiknek győzelméért a francia nép is felkészült minden áldozatra.

e) Lengyelország. A SZU független és erős Lengyelországot kíván, mellyel ugyanúgy együttműködni akar, mint Csehszlovákiával. Megerősítették, hogy csak egy valóban demokratikus lengyel kormány, a lengyel néppel teljes egyetértésben, tudja garantálni a jövőbeli gyümölcsöző kapcsolatokat.

Beneš tájékoztatást adott a lengyel és a csehszlovák kormány között folyó tárgyalások jelenlegi állásáról, s leszögezte, hogy az egyetlenegy kötelezettség a két kormány között az 1940. novemberi nyilatkozat, mely nem áll ellentétben az 1943. december 13-i szovjet-csehszlovák megállapodással, mely lehetőséget ad a Lengyelország csatlakozására, ahogy ezt a megállapodásról kiadott nyilatkozat kinyilvánítja.

7. Fegyverszünet. Beneš átadta a szovjet kormánynak azt a memorandumot, mely összefoglalja azokat a feltételeket, melyeket Csehszlovákia szerint a fegyverszünetnek tartalmaznia kell, s kérte ezügyben a szovjet támogatást. A kormány alapvető fontosságúnak tartja, hogy a következő tételek szerepeljenek a fegyverszünet feltételei között:

a) A csehszlovák hadsereg foglalja el a köztársaság München előtti területét, azoknak a határ kiigazításoknak megkötése nélkül, melyeket a csehszlovák részről a béke szerződés rendelkezései közé javasolhatnak belevenni.

b) A csehszlovák csapatoknak legyen joguk részt venni Németország és Magyarország megszállásában, ha hosszú idejű megszállásra kerül sor, s ha döntés születik arra, hogy a kis országokat is felkérjük a megszállásban való részvételre.

c) A német és magyar kisebbség Csehszlovákiából való kitelepítése alapelveinek elfogadása, Csehszlovákia nemzetközi elismerése a csehek és szlovákok nemzeti államaként, melyhez csatlakoznak a kárpátukránok, kik különleges autonóm státust élveznek.

II. Beneš és Sztálin 1943. december 13-i beszélgetésén a Kremlben, melyen részt vett Molotov és Fierlinger, a Beneš és Molotov között felmerült minden kérdésben sikerült megegyezni.

Sztálin kifejezte teljes egyetértését Benešnek a katonai és gazdasági kérdésekről, a lakosság kitelepítéséről és a fegyverszüneti feltételekről

készített memorandumával. Ezeket a memorandumokat a jövőben tovább tanulmányozzák, s a két nemzet szakértői megvitatják.

Sztálin kifejtette azt az óhaját, hogy az ellenségeinkről gyűjtött információk átadásának rendszere kiépül a szövetséges erők gyorsabb győzelme érdekében. Beneš ígéretet tett arra, hogy mindent megtesz ennek meggyorsításáért.

6. A szovjet-csehszlovák szövetségi és kölcsönös segélynyújtási szerződés

Moszkva, 1943. december 12.

Barátsági, kölcsönös segélynyújtási és háború utáni együttműködési szerződés a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége és a Csehszlovák Köztársaság között.

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Legfelsőbb Tanácsának elnöksége és a Csehszlovák Köztársaság Elnöke

attól az óhajtól vezérelve, hogy módosítsák és kiegészítsék a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége és a Csehszlovák Köztársaság között fennálló, Prágában 1935. május 16-án aláírt kölcsönös segélynyújtási szerződést és hogy megerősítsék a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Kormánya és a Csehszlovák Köztársaság Kormánya között a Németország elleni háborúban foganatosítandó közös intézkedésekre vonatkozóan Londonban 1941. július 18-án aláírt egyezmény rendelkezéseit,

attól az óhajtól vezérelve továbbá, hogy a háború után a béke fenntartásában és a Németország részéről kiinduló újabb támadás megelőzésében együttműködjenek és hogy egymás között az állandó barátságot és a háború utáni békés együttműködést biztosítsák,

elhatározták, hogy e célból szerződést kötnek és meghatalmazottaikká kinevezték:

a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége: Vjacseszlav Mihajlovics Molotovot, külügyi népbiztost;